

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Tienhaara, P., Heino, P. & Puurtinen, H.G. (2021) TKI-toiminnan mallintaminen yhteistyöllä. Avoin TKIO -keittokirja: Reseptejä avoimempaan tutkimukseen ja oppimiseen, 76-78.

URL: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021111755750>

Piia Tienhaara, kehittämispäällikkö, TAMK
Perttu Heino, erityisasiantuntija, TAMK
Hanna-Greta Puurtinen, kehittämispäällikkö, TAMK

- MIKÄ?** TKI-toiminnan mallintaminen osana kokonaisarkkitehtuurityötä avoimen tieteen viitekehystä hyödyntäen
- KENELLE?** Kokonaisarkkitehtuurityön TKI-kokonaisuutta tarkasteleville ammattikorkeakouluissa (johto, laatu, ICT, TKI)
- MITEN KÄYTTÖÖN?** Hyödynnettäväksi sellaisenaan tai soveltaen korkeakoulujen kokonaisarkkitehtuurityössä.

TKI-toiminnan mallintaminen yhteistyöllä

Miten tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa (TKI) mallinnetaan osana korkeakoulun kokonaisarkkitehtuurityötä? Miten sitä tehdään yhteistyöllä ja osaamista jakamalla esimerkiksi yliopiston ja ammattikorkeakoulun muodostamassa korkeakoulu yhteisössä?

Mallintamisen tarkoitus ja tavoite

Kokonaisarkkitehtuuri- (KA) työn tavoitteena on kuvata korkeakoulun toimintaa kokonaisuutena tunnistuen, miten eri elementit kytkeytyvät toisiinsa. Näin KA tukee strategista johtamista ja ohjaa kehittämistä kohti tavoitteita. Se myös vahvistaa toiminnan ja tieteen avoimuutta, sillä arkkitehtuuri- ja prosessikuvauksia jakamalla ja niistä keskustelemalla vahvistetaan yhteistä ymmärrystä toiminnasta ja esimerkiksi vastuista.

Tampereen korkeakoulu yhteisössä yhteistä käsitystä TKI-toiminnasta on rakennettu avoimen tieteen viitekehystä hyödyntämällä ja mallintamalla toimintaa yhdessä. Mallintamisen tavoitteena on ollut luoda kokonaiskuva TKI-toiminnasta ja siihen liittyvistä palveluista (palvelukartta), prosesseista (prosessikartta, toimintaprosessit) sekä sidosryhmistä (vuorovai-
kutuskaaviot). Mallinnus- ja kehittämistyötä on vauhdittanut tiedonhallintalain vaatimukset toimintaprosessien, nimikkeiden ja vastuiden kuvaamisesta.

Mallinnusta on tehty yhteisötasolla Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun eri alojen osaajien kanssa tietoa ja osaamista jakamalla. Mukana on ollut edustajia esimerkiksi TKI-toiminnoista, tutkimusryhmistä, tietohallinnosta sekä laadunhallinnasta ja toiminnanohjauksesta. Yhteiset keskustelut ovat osoittaneet, että tässäkin asiassa matka on vähintään yhtä tärkeä kuin lopputulos. Yhdessä on tunnistettu prosessien keskeisiä vaiheita, yhteisiä käsitteitä ja mahdollisia haasteita.



Mallinnuksen sisältö

Tampereen korkeakouluuyhteisössä on pyritty mahdollisimman yhtenäisiin KA-kuvauksiin ja havaittu, että mallintamisen ”raekoon” tulee olla alkuun hyvin karkea, jotta mallinnukset eivät lähde liikaa hajautumaan. Palvelukuvauksissa ja intran käsikirjoissa voidaan kuvata ja ohjeistaa toimintaa hyvinkin yksityiskohtaisesti. KA-työn osana laadittavan mallin tulisi olla yleisemmällä tasolla, jolloin siitä saa kokonaiskäsityksen, jonka avulla pääsee oikealla tavalla paneutumaan myös yksityiskohtiin.

Yleisesti KA-työn ja TKI-toiminnan mallintamisessa tarkastelutasoon kannattaakin kiinnittää huomiota ja pohtia, kenelle mikäkin mallinnus tai kuvaus on tarkoitettu. Esimerkiksi palvelukartalla voidaan kuvata palvelutarjontaa ja vastuita erityisesti palvelujen käyttäjän näkökulmasta. Palveluntuottajan näkökulmasta se vahvistaa asiakasnäkökulmaa ja -tarvetta ja selkiyttää palvelujen kokonaisuutta. Lisäksi se tukee kehittämisen priorisointia.

Itse mallintamisen tueksi on erilaisia viitearkkitehtuureja, joista esimerkiksi avoimen tieteen ja tutkimuksen viitearkkitehtuuri ohjaa kansallisesti tieteen ja tutkimuksen tietojen ja palvelujen avoimuuden periaatteita, tiedonvaihtoa sekä palveluiden kehittämistä. Onkin tärkeää, että avoimuus on sisäänrakennettuna korkeakoulun prosesseihin ja käytäntöihin. Myös mallinnustyökalun valintaan täytyy kiinnittää huomiota. Tampereen korkeakouluuyhteisössä mallinnusta on tehty yhteisellä ohjelmalla (QPR EnterpriseArchitect), jonka näkymän avaamalla tiedon käyttömahdollisuudet ja käyttäjäryhmät ovat laajat.

Menetelmän soveltaminen muissa organisaatioissa

Kaiken kaikkiaan KA-työssä ja TKI-toiminnan mallintamisessa kansallinen verkottuminen ja osaamisen jakaminen on tärkeää. Kaverille kannattaa kilauttaa. Tampereen korkeakouluyhteisössä yhteinen työskentely on avannut keskustelua niin yliopisto- kuin amk-verkostoihin. Työpajamuotoinen työskentely yhdessä muiden kokonaisarkkitehtuurista ja TKI-toiminnan mallintamisesta kiinnostuneiden korkeakoulujen kanssa on todettu hyväksi tavaksi levittää osaamista ja hyviä käytäntöjä.

Esimerkki: TAMKin järjestämän KA-työpajan agenda.

- Työpajan avaus ja esittäytyminen (TAMK)
- TKI-toimintaan liittyvä kokonaisarkkitehtuurityö ja viitearkkitehtuurien hyödyntäminen Tampereen korkeakouluyhteisössä (TAMK ja Tampereen yliopisto)
- Avoimuuden tiekartta osana TKI-työn kehittämistä (Turun AMK)
- Avoimen toimintakulttuurin viitekehys Kareliassa (Karelia AMK)
- Keskustelua ja nostoja hyvistä käytännöistä pienryhmissä
- Yhteenveto ja tilaisuuden päätös

TKI-toiminnan tarkastelu osana kokonaisarkkitehtuurityötä kytkee TKI-toiminnan erottamattomaksi osaksi korkeakoulun kokonaiskuvaa ja tietoarkkitehtuuria täyttäen samalla tiedonhallintalain vaatimukset. KA-työ ja siihen liittyvät viitearkkitehtuurit tukevat avoimuutta.